

NODAs arbeidsgruppe for skapende dansekunstnere/koreografer

Etter en oppfordring fra et medlem ble arbeidsgruppen dannet etter en åpen utlysning fra NODAs side 1. februar. Her kunne medlemmer både melde interesse for å være en del av en slik arbeidsgruppe, og komme med innspill til hva gruppa skulle ta tak i/jobbe med.

Gruppa har vært aktiv gjennom 2018 og fram til januar 2019 og har bestått av: Solveig Styve Holte, Kristine Karåla Øren, Ingeleiv Berstad, Kari Hooas, Knut Arild Flatner, Thomas Glans og Jens Trinidad, og blitt ledet av Ann-Christin Kongsness (som også har skrevet denne rapporten.)

Å definere en skapende dansekunstner

Hva er definisjonen på en skapende dansekunstner i dag? Kanskje kjennetegnes denne tittelen og tilværelsen den bringer med seg nettopp av at den ikke har en tydelig definisjon. Den skapende dansekunstneren i dag kjennetegnes heller av en hel rekke med ulike roller hen tar på seg, i tillegg til og for å kunne virke som skapende dansekunstner eller også som en del av og integrert inn i den skapende virksomheten. Disse rollene tar hen på seg i større eller mindre grad frivillig. I dag kan vi snakke om den skapende dansekunstneren som arbeidsgiver, som initiativtaker, som produsent, som økonomisk ansvarlig, som koreograf eller kunstner, som utøver, som idèinnehaver eller rettighetshaver, som leder, som samfunnsaktør og som nettverksbygger. Alle disse ulike aspektene av den skapende dansekunstnerens virksomhet utgjør til sammen en kompleks tilværelse og utfordrende arbeidssituasjon.

En skapende dansekunstners livsløp

En skapende dansekunstners behov endres også gjennom ulike faser av karrieren. Man kan tenke seg at en nyutdanna dansekunstner med ønske om å skape eget arbeid aller først trenger et sted å jobbe, et studio. Mange trenger å komme i gang i studio og etablere eller videreutvikle sin egne koreografiske praksis før de i det hele tatt begynner å forholde seg til de ulike støtteordningene som finnes. Det kan i verste fall ta flere år fra man begynner å søke til man får en søknad innvilget, i mellomtida er det et poeng å holde sin egen praksis i gang. Etter hvert som man begynner å etablere interesser i studio (eller annet arbeidsrom) er Kulturrådets ordning for forprosjekt et naturlig sted å begynne. Med litt mer erfaring søker man prosjektstøtte, og i denne ordningen (og tilværelsen som følger med den) befinner de fleste seg i mange, mange år. Etter hvert oppstår som regel et behov for mer kontinuitet og forutsigbarhet. Mange opplever et stort gap mellom prosjektstøtteordningen og basisfinansieringen (som de færreste av oss foreløpig drar nytte av). Dette gapet må fylles, muligens med flere ulike tiltak. Både ulike ordninger for produsentsamarbeid, noe som ligner på den gamle

driftsstøtten og en mulig «Koreografiallianse» har blitt diskutert som muligheter. For godt etablerte koreografer melder det seg ønsker om bedre kår innenfor allerede eksisterende infrastruktur/institusjoner. Krav om faste samarbeid med koreograf ved institusjonsteatre, bedre vilkår innen DKS og evt. samarbeid med regionale kompetansesentre er mulige tiltak som kan stimulere ønsket om mer langsiktige samarbeid med institusjoner.

Innspill fra medlemmene

På oppstartsmøtet 21. mars ble arbeidsgruppa enige om å arrangere et innspillsmøte åpent for alle medlemmer. NODA hadde mottatt en rekke innspill fra medlemmer i forbindelse med opprettelsen av gruppa, vi ønsket likevel å gi medlemmene nok en sjanse til å komme med innspill, slik at vårt mandat og videre arbeid var godt forankret i feltet. Dette innspillsmøtet fant sted 2. mai, vedlagt er en oppsummering av innspill både fra dette møtet og i forbindelse med opprettelsen av gruppa. Videre hadde vi tre møter til (30. oktober, 5. desember og 17. januar 2019) der vi fortsatte å diskutere de ulike problemstillingene. Vi kom fram til disse ti punktene som mulige fokusområder for NODAs arbeid for skapende dansekunstnere framover. Punktene er ikke i prioritert rekkefølge. Sist følger et eget punkt med en problemstilling som er spesifikk for skapende dansekunstnere i Oslo-området.

– «Koreografiallianse»

Vi har diskutert muligheten for opprettelsen av en «Koreografiallianse», som et lignende løft for koreografer som SKUDA (Skuespiller- og Danseralliansen) var for dansere. Denne må likevel fungere annerledes enn SKUDA, da koreografers arbeidssituasjon er vesensforskjellig fra danseres. I SKUDA får man lønn for de periodene man ikke er i jobb, mens koreografer heller trenger lønn (evt. avlastning) for alt det ulønnede arbeidet de må gjøre i forkant og etterkant av hver enkelt produksjon.

– Veiledende satser for koreografi

NODA opererer i dag med satser for koreografi som bruker musikaler og teaterproduksjoner (ved institusjoner) som mal. Blant dagens koreografer, og da spesielt de som definerer seg som skapende dansekunstnere (som ofte er både skapende og utøvende i egen produksjon), er for eksempel minuttsatser ikke nødvendigvis så relevante for hvordan det i dag jobbes med koreografi. Et ønske er derfor å finne fram til nye beregninger for veiledende satser for koreografi som er mer i tråd med hvordan koreografer og skapende dansekunstnere i dag jobber.

– **Nye regler for vederlag for koreografi**

NODA har i dag veiledende satser for *royalties* som skal utbetales til koreograf hver gang et verk settes opp, men dette beløpet er veldig lavt. I motsetning til koreografer har komponister veldig gunstige ordninger for vederlag, og det er et ønske å se nærmere på disse ordningene og satsene for å utarbeide lignende veiledende satser for koreografer. Spesielt om en produksjon blir co-produsert av en programmerende scene/teaterhus, kan man forhandle fram at co-produsenten da dekker vederlaget for det koreografiske verket de som institusjon er med på å co-produsere. Dette kan også muligens løse problemstillingen innenfor DKS, der koreografer per i dag ikke tjener noe på å turnere sine arbeider hvis de ikke selv er med som utøver.

– **Kjøreregler for scenekunstinstitusjoner som mottar offentlig støtte**

Dette punktet henger sammen med det forrige angående en klarering av ansvarsfordeling mellom institusjoner og frilanskunstnere. Hva består en co-produksjon egentlig av? Kan det å få tilgang på rom og pr-apparat klassifiseres som en co-produksjon, eller har institusjonen også et ansvar for å dekke vederlag (som nevnt tidligere) og også kostnader ifm honorar for alle involverte i visningen av forestillingen ved institusjonen? En annen problemstilling som kan plasseres under dette punktet, er om institusjoner skal ha noen forpliktelser ift å knytte til seg assosierte kunstnere eller huskoreografer.

– **Utvikle infrastruktur etter modell fra INTERIM Kultur**

INTERIM Kultur er et Stockholms-basert samvirkelag bestående av scenekunstnere. Denne formen for organisering går ut på at kunstnerne selv eier den infrastrukturen som kreves for å administrere deres ulike oppdrag og prosjekt. Dette er et alternativ til å organisere seg som enkeltpersonsforetak. Alle medlemmer er ansatt i INTERIM, som fungerer som et mellomledd ift oppdragsgivere og støtteordninger, og hvert medlem får da utbetalt lønn i stedet for næringsinntekt, dette gir rettigheter som lønnsinntaker. I tillegg deles det på ressurser og kunnskap når det kommer til det administrative aspektet av scenekunst.

– **Ny kategori for arbeidsstipend for koreografer**

Innen dans har vi kun en kategori for arbeidsstipend som omfatter både utøvende og skapende dansekunstnere. Innen musikk har de til sammenligning tre ulike kategorier; musikere, sangere og dirigenter, komponister og populærkomponister. Innen teater har de også tre kategorier; sceneinstruktører, dramatikere og skuespillere/dukkespillere. Hva er egentlig kriteriene for å motta arbeidsstipend? I Finland er både det å skape arbeidsplasser

samt det å bidra til faglig utvikling i feltet kriterier for å motta arbeidsstipend, og derfor er det en overvekt av koreografer som mottar arbeidsstipend der. Det kan argumenteres for at det tar lengre tid å etablere seg som skapende enn utøvende i feltet vårt, da de som jobber skapende har mye for- og etterarbeid knytta til hver produksjon som gjennomføres. Kunne en ny kategori innen arbeidsstipend øremerka for koreografer letta koreografers byrde med alt merarbeidet som medfølger virksomheten deres? Eller eventuelt kan man beholde en kategori men justere kriteriene?

– **Egen støtteordning for produsentsamarbeid/produsentpool**

Koreografer og skapende dansekunstnere er ofte sine egne produsenter og bruker fort mesteparten av tiden sin på å administrere sine prosjekter framfor å jobbe kunstnerisk. Mange opplever også å gå glipp av muligheter fordi den produserende kapasiteten ikke strekker til. Foreløpig er det bare mulig å knytte til seg produsent i forbindelse med spesifikke produksjoner som mottar støtte, et ønske er å opprette samarbeid med en fast produsent som går utover en enkelt produksjon, gjerne over flere år. Kunne det bli opprettet en egen støtteordning for dette, som også kunne bidra til større forutsigbarhet og kontinuitet for koreografer som har mottatt prosjektstøtte over lengre tid, men ikke kan/vil søke basisfinansiering? Eller kan man opprette en produsentpool, en form for infrastruktur som tilbyr produsenttjenester til kunstnere? Eventuelt er dette noe som kan inngå i nye kjøreregler for institusjoner i feltet, for eksempel rettet mot de regionale kompetansesentrene (noen av disse tilbyr noe lignende allerede)?

– **Egen ordning som ligner på driftstøtte**

Dette punktet henger sammen med det forrige og handler om hvordan oppnå større forutsigbarhet og kontinuitet for koreografer som har mottatt prosjektstøtte over lengre tid men ikke kan/vil søke basisfinansiering. Rent historisk var overgangen fra driftstøtte til prosjektstøtte bakgrunn for at flere av frigruppene måtte kaste inn teppet. Hadde det hatt noe for seg å diskutere på nytt alternativer /supplement til prosjektstøtteordningen (som også kan være en bro/mellomting mellom denne og basisfinansieringen)? (Endringen som nylig kom i det som tidligere var Basisfinansiering som nå kalles Fri scenekunst – Kunstnerskap vil kanskje vise seg å bidra til dette? I kombinasjon med muligheten til å søke om produksjonsstøtte på opptil fire år gjennom ordningen for Fri scenekunst – dans.)

– **Bedre rettigheter for frilanskunstnere (ovenfor NAV)**

Dette punktet kan ses på som et alternativ til en «Koreografiallianse», der det jobbes

målrettet mot NAV for å få til egne ordninger og løsninger for frilanskunstnere, framfor å skape ny infrastruktur. Dette ville også gagne alle frilansere i feltet og ikke bare være forbeholdt eventuelle medlemmer i en «Koreografiallianse». Flere frilansere opplever at NAV bare forholder seg til enten næringsinntekt eller lønn og ikke begge deler, som er hverdagen til mange. En annen ting er å jobbe for minstefradrag på skatt for selvstendig næringsdrivende også, slik dette finnes for lønnsinntakere.

– **Samordna opptak for alle støtteordninger**

Denne modellen ble utvikla av Kristine Øren og presentert under det siste møtet for arbeidsgruppa 17. januar 2019. Tanker er at ansvarsfordelingen mellom enkeltkunstnere og støtteordningene forskyves; istedet for at ansvaret for å ha full oversikt over og innsikt i hvilke(n) støtteordninger et prosjekt har legges på hver enkelt kunstner sendes en standard søknad på vegne av prosjektet til en portal felles for alle instansene, som da må samarbeide og ha dialog rundt hvert prosjekt, og hvor det evt. hører hjemme. Dette tar bort store arbeidsmengder for kunstnere som ikke trenger å sende inn tilpassa søknader til alle mulige slags instanser.

Eget punkt for skapende dansekunstnere i Oslo-området:

– **Produksjons- og visningslokaler i Oslo**

Det er stort behov for både produksjons- og visningslokaler i Oslo. Det er få produksjonslokaler, og de få som finnes er også dyre, dette gjør det vanskelig å jobbe i studio uten å ha mottatt støtte eller utenfor spesifisert produksjonsperiode. Oslo kommune lanserte nylig en Kunstplan der behov innen scenekunst i liten grad har blitt inkludert, planen fokuserer først og fremst på billedkunstfeltet. Er det mulig å opprette en dialog med Oslo kommune i forhold til lokaler for oss i dansefeltet? I Brussel er det for eksempel en prioritet at dansekunstnere skal ha tilgang på rimelige (noen ganger helt gratis) arbeidslokaler helt fra de er nyutdannede, gjennom plattformer som for eksempel Workspacebrussels. Dyre produksjonslokaler fører til at man bruker mye av støtten man får innvilget til å dekke utgifter for lokale. Det er også et sterkt ønske om et nytt kunstnerdrevet visningslokale i byen, da antall aktører i feltet for lengst har vokst forbi de allerede etablerte scenenes kapasitet.